

POSTANOWIENIE

27 kwietnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Maciej Kowalski

na posiedzeniu niejawnym 27 kwietnia 2026 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa S. spółki jawnej we W.
przeciwko T. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej T. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 8 października 2024 r., VII AGa 539/24,

- 1. nie wyraża zgody na złożenie przez pozwanego pisma przygotowawczego z 10 kwietnia 2025 r.;**
- 2. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 3. zasądza od T. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. na rzecz S. spółki jawnej we W. 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego orzeczenia T. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W. do dnia zapłaty.**

(a.z.)

UZASADNIENIE

W skardze kasacyjnej wywiedzionej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 8 października 2024 r., uzupełnionej pismem z 24 lutego 2025 r., pozwany wniósł o przyjęcie skargi do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c.

Wskazał na potrzebę wykładni art. 131^{1a} § 2 k.p.c. przez ustalenie:

1) co zgodnie z treścią art. 131^{1a} § 2 k.p.c. oznacza sformułowanie „brak dokumentu potwierdzającego doręczenie”?

2) czy zgodnie z treścią art. 131^{1a} § 2 k.p.c. sformułowanie „brak dokumentu potwierdzającego doręczenie” oznacza umieszczenie pisma w portalu informacyjnym bez jednoczesnego umieszczenia go w specjalnie wyodrębnionej dla doręczeń zakładce?

3) czy zgodnie z treścią art. 131^{1a} § 2 k.p.c. dokument potwierdzający doręczenie pisma powinien (i) zostać umieszczony w portalu informacyjnym w specjalnie wyodrębnionej zakładce razem z pismem podlegającym doręczeniu, czy też (ii) dopuszczalne jest najpierw umieszczenie pisma w portalu informacyjnym, a dopiero później umieszczenie go w specjalnie wyodrębnionej dla doręczeń zakładce z późniejszym skutkiem doręczenia?

4) czy zgodnie z treścią art. 131^{1a} § 2 k.p.c. sąd musi doręczyć pismo procesowe umieszczając je w portalu informacyjnym w specjalnie wyodrębnionej do tego zakładce czy też może poprzestać na umieszczeniu go w portalu informacyjnym i co o tym decyduje?

Zdaniem skarżącego oczywista zasadność skargi kasacyjnej wynika z naruszenia:

1) art. 483 § 1 w zw. z art. 65 § 1 i 2 k.c., który nakłada na strony obowiązek jednoznacznego określenia sumy stanowiącej karę umowną. Postanowienia dotyczące kary umownej muszą być jednoznaczne i nie mogą budzić wątpliwości interpretacyjnych. Treść postanowienia pkt. 14.2. umowy nie spełnia powyższych wymogów, tym bardziej, że wskazuje na konieczność ustalenia przez niezależnego

biegłego prac w toku znajdujących się w stanie gotowym do montażu, co nie miało miejsca w okolicznościach niniejszej sprawy.

Wyliczenie kwoty dochodzonej przez powoda kary umownej wbrew jego twierdzeniom wymaga przyjęcia konstrukcji prawnej zakładającej ustalenie podstawy, od której będzie uzależniona wysokość kary umownej. W konsekwencji podstawą kary umownej mogłoby być obniżone wynagrodzenie ryczałtowe, które powinno uwzględniać prace wykonane, lecz nieodebrane.

Zgodnie z postanowieniami umownymi, zakres wykonanych prac, w tym prac w toku gotowych do montażu miał zostać ustalony wspólnie przez strony na podstawie zawartego porozumienia, a w przypadku sporu na podstawie opinii niezależnego rzeczoznawcy. W okolicznościach sprawy nie budzi wątpliwości, że taka opinia nie została sporządzona. Tym samym powód nie wykazał w żaden sposób zakresu wykonanych i nieodebranych prac.

Mając na uwadze, że strony w umowie na wypadek odstąpienia od niej wprowadziły procedurę ustalania podstawy kary umownej, która bezspornie nie została przeprowadzona, to nie może budzić wątpliwości, że przywołane postanowienie umowne jest zwyczajnie nieważne, jako sprzeczne z art. 483 § 1 k.c.

2) art. 640 k.c., który stanowi podstawę odstąpienia od umowy o dzieło w przypadku braku współdziałania zamawiającego.

W okolicznościach sprawy nie budzi wątpliwości fakt, że sądy obu instancji uznały, że (i) zawarta umowa była umowa o roboty budowlane, a (ii) powód był uprawniony do odstąpienia od umowy na podstawie art. 640 k.c.

Uregulowana w k.c. umowa o roboty budowlane stanowi samodzielny typ umowy nazwanej, co wyklucza traktowanie art. 647 i n. k.c. jako przepisów szczególnych wobec art. 627 i n. k.c. dotyczących umowy o dzieło.

Relacja między tymi umowami jest inna niż np. w wypadku umów najmu i dzierżawy, w związku z czym nie ma w rozważanym zakresie odpowiednika art. 694 k.c., który zawierałby ogólną delegację do odpowiedniego stosowania przepisów o umowie o dzieło. W szczególności nie ma podstaw do twierdzenia, że takim przepisem jest art. 656 § 1 k.c., który wprawdzie przewiduje odpowiednie

stosowanie przepisów o umowie o dzieło, ale jedynie w ściśle wskazanych tam kwestiach.

Nie może ująć uwadze, że art. 656 § 1 k.c. nie odsyła ani do art. 639 k.c. ani do art. 640 k.c. Zarówno w razie skutecznego odstąpienia od umowy o dzieło na podstawie art. 640 k.c., jak i od umowy o roboty budowlane przez wykonawcę (art. 491, 492 k.c.), rozliczenie pomiędzy stronami następuje na podstawie art. 494 k.c.

W niniejszej sprawie należało zatem albo przyjąć, że odstąpienie od umowy przez wykonawcę było bezskuteczne, bo zostało dokonane na podstawie art. 640 k.c. i wtedy umowa dalej wiąże strony, zatem dopuszczalne jest dochodzenie przez wykonawcę zapłaty wynagrodzenia, albo też uznać, że doszło do odstąpienia na podstawie art. 491 k.c., ale wtedy w ogóle nie ma roszczenia o zapłatę wynagrodzenia. Oczywiście niedopuszczalne jest w konsekwencji stanowisko sądów obu instancji, że doszło do skutecznego odstąpienia od umowy na podstawie art. 640 k.c. i w takiej sytuacji przysługuje żądanie zapłaty wynagrodzenia w oparciu o treść art. 649⁴ § 3 k.c.

W ramach podstaw wniesionego środka prawnego (art. 398³ § 1 i 2 k.p.c.) pozwany zarzucił naruszenie: art. 483 § 1 w zw. z art. 65 § 1 i 2 k.c., art. 640 k.c. i art. 233 § 1 i 2 k.p.c.

Powód w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Mając powyższe na względzie podkreślić należy, że cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez

prawidłowe powołanie i wyczerpujące uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które - zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. - będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

Oceniając ujęcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania podnieść należy, że zarówno w doktrynie, jak i w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono już, że jeżeli jako okoliczność uzasadniającą przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁴ § 2 w zw. art. 398⁹ § 1 k.p.c.) wskazuje się istotne zagadnienie prawne, a więc zagadnienie poważne, wymagające pogłębionej analizy prawnej i wcześniej nierozstrzygane, to skarga taka nie może być jednocześnie oczywiście uzasadniona, a więc uzasadniona *prima facie*, bez podejmowania jakichkolwiek szczegółowych analiz i dociekań. To samo dotyczy zbiegu przesłanek w postaci oczywistej zasadności skargi oraz potrzeby wykładni przepisów prawa (zob. orzeczenia SN: z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 577/17, i z 17 lipca 2019 r., III CSK 148/19).

W konsekwencji konstrukcja wniosku skarżącego o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie może być uznana za prawidłową.

Powołanie się na potrzebę wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. m.in. postanowienia SN: z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07; z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08; z 31 października 2023, I CSK 2890/23; z 30 listopada 2023 r., I CSK 5560/22, i z 21 grudnia 2023 r., I CSK 3439/23). Konieczne jest opisanie tych wątpliwości lub rozbieżności, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (zob. np. postanowienia SN: z 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09; z 9 listopada 2023 r., I CSK 6588/22).

Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w postanowieniu z 20 września 2023 r., I CSK 5136/22, potrzeba, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. oznacza, że określony

przepis, istotny z punktu widzenia podstawy prawnej zaskarżonego orzeczenia, może być rozumiany na różne sposoby, a orzecznictwo i nauka prawa albo nie wypracowały w tym przedmiocie żadnego poglądu, albo prezentują rozbieżne stanowiska. W konsekwencji przyjąć należy, że nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa, podobnie jak nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy co do podnoszonych kwestii wyraził już swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę przyjętego stanowiska (zob. m.in. postanowienia SN: z 23 kwietnia 2015 r., I CSK 691/14; i z 21 lutego 2024 r., I CSK 591/2320).

Wywody skarżącego nie czynią zadość powyższym wymaganiom. Pozwany wniósł o dokonanie wykładni art. 131^{1a} § 2 k.p.c., ale wskazany przepis nie został objęty podstawami skargi kasacyjnej.

Jak wyjaśnił natomiast Sąd Najwyższy przepis mający być przedmiotem wykładni (także w ramach istotnego zagadnienia prawnego) musi należeć do katalogu przepisów, których naruszenie przez sąd drugiej instancji zarzucono w ramach podstawy skargi, gdyż nie może stanowić okoliczności uzasadniającej wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania konieczność rozstrzygnięcia problemu prawnego dotyczącego określonego przepisu, którego naruszenie nie jest podstawą tej skargi. Zgodnie bowiem z art. 398¹³ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw. Niemożliwe jest więc przyjęcie skargi do rozpoznania ze względu na okoliczności, które wykraczają poza podstawy tego środka zaskarżenia, a więc nie mogą być uwzględnione przy jego rozpoznaniu (zob. postanowienie SN z 1 kwietnia 2025 r., II PSK 60/24, i cytowane tam orzecznictwo).

Jedynie ubocznie należy zwrócić uwagę, że z § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 marca 2024 r. w sprawie doręczania pism sądowych za pośrednictwem portalu informacyjnego w postępowaniu cywilnym wynika, że ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o odbiorze pisma - rozumie się przez to wywołanie przez użytkownika konta funkcji "Odbierz" w module "Moje doręczenia" służącym do doręczania pism, o których mowa w art. 131^{1a} § 1 k.p.c. w sposób umożliwiający uzyskanie przez odbiorcę dokumentu potwierdzającego

doręczenie, albo zaniechanie wywołania tej funkcji w terminie, o którym mowa w art. 131^{1a} § 2 k.p.c.. Zgodnie natomiast z i § 3 przedmiotowego rozporządzenia pismo doręcza się za pośrednictwem portalu informacyjnego przez umieszczenie treści pisma w module "Moje doręczenia", w postaci pliku edytowalnego lub pliku do odczytu.

Powołanie się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) stawia skarżącemu szczególnie wysokie wymagania. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, podzielanym przez doktrynę, oczywista zasadność skargi oznacza, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Sytuacja taka będzie miała miejsce tylko wtedy, gdy bez wątplenia wystąpiły zarzucane uchybienia, jest pewne, że miały one wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia albo podniesione we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania argumenty oczywiście uzasadniają zasadność wniesionego środka prawnego. Oczywiście jest przy tym tylko to, co można dostrzec od razu - bez potrzeby głębszej analizy czy przeprowadzenia wnikliwych badań lub dociekań. Innymi słowy, podnoszone uchybienia muszą mieć kwalifikowany charakter i być dostrzegalne na pierwszy rzut oka - już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (zob. m.in. postanowienia SN: z 27 kwietnia 2006 r., I CZ 15/06; z 7 maja 2010 r., V CSK 459/09; z 15 czerwca 2018 r., III CSK 38/18; z 17 grudnia 2019 r., IV CSK 307/19, z 28 stycznia 2022 r., I CSK 584/22; z 7 czerwca 2023 r., I CSK 742/23; z 20 października 2023 r., I CSK 1673/23).

Podkreślenia wymaga, że przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. obejmuje jedynie uchybienia przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji w skardze kasacyjnej, o charakterze elementarnym, które polegają w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym.

Należy też wskazać, że zgodnie z powszechnie aprobowanym w orzecnictwie i nauce prawa stanowiskiem, o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z wystąpieniem przyczyny kasacyjnej z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie decyduje *per se* nawet oczywiste naruszenie konkretnego przepisu, lecz jego skutek polegający na wydaniu oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, które nie może się ostać (zob. np. postanowienie SN z 1 grudnia 2023 r., I CSK 5300/22 i przywołane tam orzecznictwo).

Nie budzi również wątpliwości, że okoliczności uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania skarżący winien wykazać we wniosku bez odwoływania się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, które nie podlegają badaniu na etapie tak zwanego „przedsądu” (zob. m.in. postanowienia SN: z 28 stycznia 2022 r., I CSK 947/22; z 13 lipca 2023 r., I CSK 2570/22, i z 10 sierpnia 2023 r., I CSK 5584/22).

Skarżący nie przedstawił przekonujących od razu, widocznych *prima facie*, twierdzeń wykazujących racje podważające rozstrzygnięcie poddane krytyce i zaskarżeniu.

Zaprezentowane przez pozwanego uzasadnienie przyczyny kasacyjnej z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. stanowi w istocie polemikę z argumentacją przedstawioną przez Sąd Apelacyjny, a sposób prezentacji zarzutów nadaje mu charakter uzasadnienia właściwego dla podstaw skargi kasacyjnej. Tym samym wymaga dokonania wnikliwej i pogłębionej analizy wniesionego środka prawnego – zbliżonej do jego rozpoznania, co na etapie przedsądu jest niedopuszczalne (zob. postanowienie SN z 15 marca 2022 r., I CSK 4518/22).

Oczywistą zasadność skargi kasacyjnej pozwany upatruje m.in. w naruszeniu art. 640 k.c. przez przyjęcie, że na jego podstawie powód był uprawniony do odstąpienia od umowy o roboty budowlane. Wskazuje przy tym, że Sąd Apelacyjny nie miał ku temu podstaw, ponieważ art. 640 k.c. dotyczy umowy o dzieło, a art. 656 § 1 k.c., nie umożliwia jego odpowiedniego stosowania do umów o roboty budowlane.

Przedstawiona argumentacja – ze względów wyjaśnionych powyżej - nie może być jednak oceniana w ramach badania, czy wystąpiła przyczyna kasacyjna

z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., skoro skarżący w ramach wskazanych podstaw środka zaskarżenia nie zarzucił Sądowi Apelacyjnemu naruszenia art. 656 § 1 k.c. Dodatkowo co do wykładni art. 656 § 1 k.c. zarówno w doktrynie, jak i orzecznictwie prezentowane są różne stanowiska, co wyłącza uznanie, że jego zastosowanie było rażąco błędne.

Pozwany jako okoliczność wskazującą na oczywistą zasadność wniesionej skargi kasacyjnej podaje także, jak można przyjąć, wadliwą wykładnię spornej umowy o roboty budowlane w związku z błędnym ustaleniem wysokości kary umownej. W tym kontekście trzeba przypomnieć, że zarzut związany z problematyką wykładni oświadczeń woli, z natury swej wyłącza oczywistość zasadności oceny przedstawionej przez stronę, a wręcz wymaga na ogół skomplikowanych zabiegów interpretacyjnych. Jedynie zatem wykładnia umowy jaskrawie sprzeczna z wytycznymi wskazanymi w art. 65 k.c. może stanowić o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (zob. postanowienia SN: z 29 grudnia 2021 r., I CSK 351/21; z 21 października 2022 r., I CSK 1593/22, i z 27 września 2024 r., I CSK 1725/23). Taka sytuacja w badanej sprawie nie miała miejsca.

W sprawie nie zachodzi także nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę - w granicach zaskarżenia - z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1, 1¹ i 3 w zw. z art. 99 w zw. z art. 108 § 1 w zw. z art. 398²¹ w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. przy uwzględnieniu § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 oraz § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Maciej Kowalski

(a.z.)

[a.ł]

